

Хавиер САРАГОСА, главен прокурор на Националния съд на Кралство Испания

Хавиер Сарагоса е един от най-уважаваните магистрати в Испания. В момента той е главен прокурор на Националната аудиенция (така наричат националния съд там). Преди да заеме този пост, той е оглавявал специализираната прокуратура "Антидрога".

Г-н Сарагоса ни посреща в уютния си кабинет в сградата, която се намира на метри от площада с паметника на Христофор Колумб в Мадрид. Широко усмихнат приема констатацията ми, че доста прилича на българския президент Георги Първанов. "Ще ме объркат ли, когато дойда в България?", пита ме с чувство за хумор.

Бюрото му и около него е пълно с бумажки. Пита ме още ли българската ракия е толкова хубава - преди време е бил в

страната ни и има прекрасни спомени от посещението си у нас.

Интервюто с г-н Сарагоса, който е бил в списъка на ЕТА като една от целите ѝ за атентат, е част от съвместния проект на Клуб "Журналисти срещу корупцията" и българската прокуратура.

- Господин Сарагоса, от колко време в Испания има специализирани прокуратури и бихте ли обяснили с какви престъпления се занимават те?

- В Испания имаме дългогодишен опит в специализираните прокуратури. Те се занимават с престъпления от особен характер. Първата е на Националната аудиенция (Националния съд, б.а.) и бе създадена през 1977 г., за да се бори с тероризма. През 1984 г. възникна втората - "Антидрога", с цел да преследва наркотрафика и прането на пари. Третата е за борба с корупцията и е от 1995 г.

- Защо създадохте специализирани прокуратури? У нас прокуратурата е една и тя се занимава с всички престъпления.

- С тях работата се върши много по-бързо и професионално. В Испания си дадохме сметка, че за престъпленията от тежък характер трябва да има специализиран съдебен състав. И специализирани прокуратури за това. Националната аудиенция, която сега управлявам, всъщност е специализиран съд, в който се разглеждат най-тежките дела, свързани с тероризма, наркотрафика и организираната престъпност.

- Колко прокурори работят в Националната аудиенция?

- В прокуратурата "Антитероризъм" сега сме 18 прокурори, в "Антидрога" също са 18, а в "Антикорупция" 14 или общо в трите са 50 прокурори. Специализираните институции са абсолютно независими една от друга и са подчинени на главния прокурор на държавата.

- Кое е най-тежкото и сериозно дело, в което сте участвали?

- Делото "Аточа", аз бях в обвинителния екип. Ръководеше се от моя колега Хавиер Бермудес (интервю с него "Труд" публикува неотдавна, б.а.). За цялата история на нашата аудиенция това е най-голямото дело - става дума за атентатите на мадридската гара "Аточа" през 2004 г., в които загинаха 191 души, а ранените бяха над 2000.

Процесът беше през 2007 г. и предизвика голяма обществена дискусия в целия свят. Всичките 27 обвиняеми бяха свързани с една от терористичните клетки на ислямистката организация "Джихад", откъдето са давани заповедите.

- Какви действия предприе Испания към тероризма след трагедията?

- След терористичните действия на ислямистите ние си казахме: Това повече не може да се повтаря. Вярно е, че в Испания се борим срещу тероризма повече от 40 години. И като че ли сме свикнали. Но такова престъпление налага промяна в борбата срещу криминалните престъпления от този род. Тогава се променя и самата политика. Преминехме към превенция на подобен род престъпления - в проучването и преследването на такива клетки още преди да извършат готвени от тях престъпления.

- Стана ли ясно в хода на разследването по делото защо терористите са избрали точно Испания и "Аточа" за своя цел, кой е финансирал атентатите?

- Специални пари по банков път не са превеждани, експлозивите са ги получили чрез бартер срещу хашиш. За трафика на дрога и за фалшифициране на документи са им трябвали много пари, но те са действали внимателно - никакви следи, а само бартер.

Още от 2001 г. ние следим хора, свързани с ислямистката фундаменталистка групировка. Една от основните причини терористите да изберат нашата страна бе участието на Испания в конфликта с Ирак и в общите действия на Алианса

там.

- Как се промени Испания след този кървав атентат?

- От законова гледна точка не сме променили нищо. Други страни като Великобритания например след атентатите в Лондон увеличиха срока за задържане под стража. САЩ създадоха затвора "Гуантанамо". Испанският парламент обаче определи решението за "Гуантанамо" за неправилно, защото в една правова държава не бива да се отхвърлят правата на хората. (Затворът е смятан за позорно петно в историята на САЩ, тъй като на задържаните е отказана правна помощ, б. а.) Ние обаче се занимаваме със сериозна превенция още преди да се извършат престъпленията. Когато открием, че се подготвя нещо, ние действваме веднага, и то само със законови мерки, които да предотвратят подобно действие.

- Вашето име в Европа се свързва като един от авторите на т.нар. косвено доказателство. Каква е неговата същност?

- Очевидно е, че за да може да бъде осъден шефът на една престъпна организация, невинаги са налице преки доказателства. Да, те съществуват, но засягат само хора от най-ниските етажи на престъпността. Но кой е инициаторът на операцията, кой я е организирал, кой е шефът? Какви доказателства имаме срещу отговорните? Нямаме нито едно пряко доказателство.

Изхождайки от тези факти, смятам, че голям напредък в модерния наказателен процес е опитът да бъдат избегнати тези зони на безнаказаност, които са съществували в наказателното правосъдие, когато е отдавано значение на личността на подсъдимия.

- Но как точно определяте едно доказателство като косвено?

- За наличие на косвено доказателство сочидедуктивната логика, която ни води към заключението, че е извършено престъпление. Ние го наричаме още "по съдебна презумпция". При корупция, наркотрафик и др. много трудно се залавят хора от най-високо ниво в йерархията на групировката. Почти не могат да се намерят преки доказателства в хода на разследването, които да уязвят отговорните. И косвеното доказателство изиграва голяма роля - то е индиректно, изисква логични разсъждения от страна на наказателните органи, които да доведат до заключения, произлизащи от обективни данни - поотделно без особено значение. Разгледани заедно, те позволяват да бъдат направени изводи относно участието на важни лица от подземния свят в престъпна дейност. Точно прилагането на косвени доказателства ни помага да осъдим шефове на престъпни организации.

- В България имаме точно такъв проблем, но косвеното доказателство не се прилага?

- Всичко ще дойде с времето си. Ние се намирахме в същата ситуация преди повече от 15 години. Имаше много следствени дела, но трудно осъждахме престъпниците. Трябваше да се работи и рано или късно бъдете сигурни съдилищата ще се произнесат в позитивен смисъл. В модерния наказателен процес преките доказателства не са единствените, трябва да се използват и косвените. И ще успеете.

- Простете за въпроса, но при вас в Испания има ли случаи на ходатайство, на намеса от политически сили при назначаването на висши магистрати?

- Не, независимо че изборът на главен прокурор при нас е с решение на правителството, винаги преди това има експертна фаза. Ето, аз съм назначен с кралски указ, по решение на кабинета, но преди това съм предложен от Съвета на прокурорите в предварителен доклад на парламента. Абсурдно е правителството да се намеси, политическа намеса е невъзможна!

- Къде трябва да е мястото на прокуратурата - в съдебната или в изпълнителната власт? У нас по този въпрос сега има спорове.

- В Испания тя е в съдебната власт, но е свързана и с изпълнителната при назначаването на главния прокурор. Прокуратурата трябва да засили ролята си в съдебната власт. Прокурорът, когато води особено наказателно дело, трябва да е абсолютно независим спрямо изпълнителната власт. Както и съдията при разследването. Независимостта е фактор за това да няма корупция на административните нива. За демократичното здраве на една държава се съди от действията на съдебната й система.

- Проведох доста разговори с висши испански магистрати и всички твърдят, че в съдебната ви система няма корупция. Общественото мнение у вас също мисли така. Как го постигате?

- Корупцията е присъща на човешката природа. Но корупция от общ характер в нашата съдебна система няма. Отделни случаи - да, както навсякъде по света. Особено важно е институционалното укрепване на държавата. То е базово, за да няма корупция.

- Занимавате се с най-тежките престъпления, получавал ли сте заплахи, как приема семейството ви?

- Много години съм на първа линия, това го изисква работата ми, свикнал съм, семейството ми също. Преди години бе разкрита подготовката на организацията за убийството ми. Но истината е, че зная твърде малко по въпроса. Не съм се месил по никакъв начин, дори не съм бил призован за свидетел. Опитът бе разкрит от полицията, лицето, което трябваше да извърши деянието, като разбрало кой съм, признало за поръчението. Престъпникът може да мисли, че убивайки определен магистрат, решава проблемите си, но това не е вярно. Винаги ще има друг съдия или прокурор на негово място. И така трябва да бъде.

- Страх ли ви е понякога, все пак били сте в списъка на ЕТА като една от целите й?

- Не мога да кажа, че не се страхувам. Но това е нещо, което възприемаш, глътваш го като хапче и толкова. Има.....

системи за сигурност и охрана. Така че нямам усещане за страх. Преди години един психично болен се опита да ме нападне, но това е част от работата ми. В живота си човек може да умре навсякъде - на улицата, в самолет, в кола. Но аз съм доволен от живота си. От семейството, децата ми, работата и колегите.
